

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van CBE Waas & Dender te Dendermonde

Hoofdstructuur CBE

	Instellingsnummer	126581
	Instelling	CBE Waas & Dender
directeur		Marc TIMMERMAN
adres		Emiel Van Winckellaan 23 - 9200 DENDERMONDE
telefoon		052-25.82.78
fax		052-25.82.79
e-mail		leerpunt@cbe-waasdender.be
website/URL		www.basiseducatie.be
	Bestuur van de instelling	CBE vzw - Leerpunt Waas & Dender
adres		Ankerstraat 21 9150 Rupelmonde
	Consortium	127316 - Consortium volw IX vzw te SINT- NIKLAAS
Adres		Grote Markt 1 - 9100 SINT-NIKLAAS
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	21/02/2011 t/m 25/02/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	25/02/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	04/03/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Inge Schuurmans
	Teamleden	Marc Boone
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	Natacha Van Hoof (waarnemer)
	Externe deskundige(n)	

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
2.1 Opleidingen in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. KENMERKEN VAN HET CENTRUM	6
4. VOLDOET HET CENTRUM AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	6
4.1 Alfabetisering Nederlands tweede taal - Nederlands tweede taal alfa-richtgraad 1 ...	6
4.2 Informatica-en communicatietechnologie - Informatie- en communicatietechnologie	8
4.3 Nederlands - Nederlands	9
4.4 Wiskunde - Wiskunde	10
5. BEWAAKT HET CENTRUM DE EIGEN KWALITEIT?	11
5.1 Personeelsbeheer	11
5.2 Professionalisering	11
5.3 Materieel beleid	12
5.4 Welzijn	12
5.5 Curriculum	12
5.6 Begeleiding	12
5.7 Evaluatie	13
6. ALGEMEEN BELEID VAN HET CENTRUM	13
7. STERKTES EN ZWAKTES HET CENTRUM	14
7.1 Wat doet het centrum goed?	14
7.2 Wat kan het centrum verbeteren?	15
7.3 Wat moet het centrum verbeteren?	16
8. ADVIES	16
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	16

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

In het centrum voor basiseducatie Waas en Dender zijn de volgende leergebieden doorgelicht: Alfabetisering Nederlands tweede taal (ANT2), Informatie- en communicatietechnologie, Nederlands (NT1) en Wiskunde. Voor al deze leergebieden geldt dat de leerplandoelen gerealiseerd worden. Ook zijn er een aantal voorbeelden van goede praktijk te vinden. In het leergebied ANT2 bijvoorbeeld, wordt veelal functioneel gewerkt en is goed lesmateriaal ontwikkeld. Ook de observatiebladen zijn een voorbeeld van goede praktijk. Zowel het lesmateriaal, de lespraktijk als het evaluatiemateriaal van ICT getuigen van inzicht in de doelgroep en didactiek. Voor NT1 is een document ontwikkeld dat gebruikt wordt voor het voortgangsgesprek met cursisten aan het einde van of tijdens een module. Dit document kan zonder meer in heel het centrum gebruikt worden.

En voor Wiskunde en NT1 slaagt het centrum erin om op een kwaliteitsvolle manier verschillende modules in een groep aan te bieden. De rekenlabo's in samenwerking met de VDAB zijn een mooi voorbeeld van een geïntegreerd traject. In de wiskundelessen wordt goed gedifferentieerd.

Toch kan de lespraktijk over het algemeen nog verbeterd worden. Een aantal leerkrachten beschikt over onvoldoende didactische (basis)kennis. Ook wordt er te weinig gewerkt aan de sleutelcompetenties, leer- en communicatiestrategieën en wordt de computer te weinig als didactisch hulpmiddel ingezet. En in NT1 moet de ondersteunende kennis meer aangeboden worden in een context.

In alle opleidingen wordt er gewerkt met moduleplannen en evaluatieschema's. Uit de evaluaties, lessen en gesprekken blijkt dat de leerkrachten erg vertrouwd zijn met de leerplandoelstellingen.

Het centrum heeft een uitgeschreven en gedragen missie, maar die wordt onvoldoende opgevolgd. Het centrum onderneemt veel acties, maar deze zijn onvoldoende gevat in een gericht beleid noch in een systematiek. Voor deskundigheidsbevordering wordt niet vertrokken van een concreet plan. Voor de werving en promotie wordt wel een beleid gevoerd. Ook voor cursistenbegeleiding is de aanzet tot een beleid gegeven met de invoering van een stroomschema en duidelijke richtlijnen. De cursistenbegeleiding is eerder organisatorisch en gericht op doorstroming binnen een leergebied. Er wordt nog te weinig begeleid in functie van andere door- en uitstroommogelijkheden en –wensen van cursisten.

Het centrum beschikt over een uitgebreid netwerk met derden. Het is hierin niet proactief maar maakt wel duidelijke keuzes: samenwerking gericht op NT1, wiskunde en trajecten naar werk zijn prioritair. De werking van het centrum is niet gebaseerd op het systematisch in kaart brengen van gegevens, deze analyseren, hieraan acties koppelen en de resultaten van de acties evalueren.

Het centrum heeft gemotiveerde, gedreven en deskundige medewerkers. Het centrum moet de komende jaren inzetten op het verbeteren van de didactische vaardigheden van de leerkrachten en het systematisch uitbouwen van een beleid en de daaruit voortvloeiende doelstellingen en acties.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie opleidingen en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Opleidingen in de focus

Opleiding per leergebied
Alfabetisering Nederlands tweede taal
Nederlands tweede taal alfa-richtgraad 1
Informatica-en communicatietechnologie
Informatie- en communicatietechnologie
Nederlands
Nederlands
Wiskunde
Wiskunde

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel
Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Onderwijs
Begeleiding
Afstemming tussen s/c/a en CLB en/of andere partners
Loopbaanbegeleiding

3. KENMERKEN VAN HET CENTRUM

- onderlinge afstand vestigingsplaatsen of afstand tot de hoofdschool méér dan 10 km
- stijging lerarenkorps voorbij twee jaar
- stijging cursistenpopulatie voorbij twee jaar
- aanwezigheid andere aanbieders van volwasseneneducatie in de onmiddellijke omgeving
- recente fusie

4. VOLDOET HET CENTRUM AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde opleidingen volgende vaststellingen op:

4.1 Alfabetisering Nederlands tweede taal - Nederlands tweede taal alfa-richtgraad 1

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt.
- Het lesmateriaal is in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen. Het lesmateriaal voor de mondelinge en functioneel schriftelijke modules is door de leerkrachten zelf ontwikkeld/samengesteld. Voor de technische modules wordt een structuurmethode van het lager onderwijs gebruikt. De zelfontwikkelde cursus bevat een duidelijke handleiding waarin ook belangrijke principes van het lesgeven aan deze specifieke doelgroep aan bod komen. Ook staan in deze cursus de

leerplandoelstellingen centraal. Positief in dit lesmateriaal is dat er aandacht is voor een aantal vaste onderdelen (de datum, het weer, ...) zonder dat daar speciale oefeningen voor worden gemaakt. Deze cursus is zeker een voorbeeld van goede praktijk. Het materiaal dat gebruikt wordt voor het technische lezen en schrijven moet gescreend worden op de doelgroep van volwassen anderstaligen. Niet alle oefeningen zijn even geschikt voor deze cursisten.

- Uit de bijgewoonde lessen blijkt dat er ook op een goede manier met het lesmateriaal gewerkt wordt. Toch zijn er nog een aantal zaken die verbeterd kunnen worden en die het leerproces van de cursist zullen versterken. De aanwezigheidslijsten bijvoorbeeld kunnen een vast gegeven bieden in het leerproces: dit is een tabel waarop de cursist elke les zijn/haar naam zou kunnen plakken/schrijven of een kruisje in de juiste kolom kan zetten. Op deze manier kan in elke les al aan meerdere doelen gewerkt worden. In elke les wordt er stilgestaan bij de datum. Slecht in één les werd hier ook een kalender bij betrokken. Het is aangewezen om dit consequent in elke les toe te passen. Dit kan bijvoorbeeld ook gebeuren voor het omgaan met een agenda. Door cursisten elke les iets in hun agenda te laten noteren (de volgende les, huiswerk, speciale activiteiten, ...) raken zij hiermee op een functionele wijze vertrouwd en wordt het belang ervan onderstreept. Er was weinig tot geen aandacht voor oriëntatie op een blad. Niet alleen is dit een belangrijke voorwaarde voor de latere oriëntatie in de ruimte, maar ook is dit noodzakelijk omdat op deze wijze de aandacht van de cursisten gevestigd wordt op schriftelijke informatie en hoe deze – vaak afhankelijk van de boodschap – wordt weergegeven. Ook helpt dit cursisten om structuur te brengen in wat ze gaan lezen en hoe ze het gaan lezen. Niet zomaar ergens lukraak beginnen, maar gestructureerd van boven naar onder en van links naar rechts. Het is dus zaak dat leerkrachten, als ze schriftelijke informatie/oefeningen uitdelen, eerst met de cursisten tijd nemen om het blad te overlopen. Uit de bijgewoonde les van module 6 bleek dat cursisten het erg moeilijk hebben met het invullen van een formulier. Ook hiervoor lijkt het aangewezen om bij het begin van hun traject te vertrekken van een formulier dat gedurende de voortgang steeds wordt uitgebreid met nieuwe informatie. De structuur van de map is voor cursisten – zeker als ze nooit naar school zijn geweest en weinig opzoekvaardigheden hebben – eveneens erg belangrijk. Ook moet er daarbij op gelet worden dat de uitgedeelde blaadjes genummerd worden. En moet de vraag gesteld worden of alles dat uitgedeeld wordt, ook daadwerkelijk in de map gestoken moet worden.
- De leerkrachten zijn over het algemeen vertrouwd met het lesgeven aan deze doelgroep. Toch zijn er verschillen. Het is belangrijk dat leerkrachten hun lessen goed voorbereiden en opbouwen. Op deze manier komen ze niet op het moment zelf voor verrassingen te staan en kunnen ze de cursisten juist voorbereiden op de oefening. In zo'n oefening mag in principe geen nieuwe informatie aan bod komen. Ook moeten zij zich bewust zijn van hun eigen taalgebruik. Alles wat de leerkracht zegt is taalaanbod voor de cursisten. Dit moet daarom juist en klankzuiver zijn.
- Voor wat de technisch schriftelijke modules betreft, zijn er een aantal aandachtspunten. Er moet bijvoorbeeld voor gewaakt worden dat er niet te snel begonnen wordt met klanken waarvoor verschillende schrijfwijzen zijn ('ou/au' en 'ei/ij'). Cursisten zijn nog volop bezig met het verwerven van klanken en het is op dat moment het beste dat er aan elke klank maar een teken wordt gekoppeld. Analfabete cursisten hebben vaak het idee dat mondelinge en schriftelijke taal twee gescheiden talen zijn. Er moet daarom in de technische modules voldoende aandacht zijn voor de betekenis van woorden. Het is noodzakelijk dat cursisten leren dat als er in een woord een letter verandert, dit gevolgen heeft voor de betekenis van dat woord. Ook moeten de lees- en schrijfvoorwaarden een volwaardige plaats krijgen in de mondelinge modules. Er kan immers pas gestart worden met het echte lezen en schrijven als aan een aantal voorwaarden is voldaan.
- Naast deze vaststellingen is ook gebleken dat het sommige leerkrachten ontbreekt aan (basis)didactiek. Oproepen van voorkennis, vertrekken van de eigen situatie van cursisten, differentiëren, hanteren van verschillende werkvormen, gebruik maken van

authentiek materiaal, beurten geven en niet alle vragen aan de hele groep stellen zijn principes waarmee elke lesgever vertrouwd zou moeten zijn.

- Ondanks het feit dat er in de moduleplannen aandacht is voor sleutelcompetenties, blijkt in de praktijk dat bijvoorbeeld aan de sleutelcompetentie ICT weinig aandacht wordt besteed. De computer wordt te weinig gebruikt als didactisch hulpmiddel en ook bepaalde vaardigheden (opzoeken van informatie, invullen van formulieren, schrijven, ...) worden te weinig geoefend op de computer.
- Het centrum beseft dat niet alle cursisten gealfabetiseerd kunnen worden. Voor deze cursisten wordt een apart traject voorzien waarbij - voor wat lezen en schrijven betreft - de nadruk wordt gelegd op het globale lezen. Dit is een goede zaak.
- Over het algemeen wordt er gebruik gemaakt van authentiek materiaal. Op dit vlak is er echter nog ruimte voor verbetering.
- Er zijn al aanzetten tot buitenschoolse opdrachten maar een systematiek hierin ontbreekt nog. Het centrum verdient hiervoor alleszins aanmoediging.
- De evaluaties zijn afgestemd op de leerplandoelen en op alle evaluatieschema's staan de leerplandoelstellingen centraal. Voor ANT2 is er een systeem van permanente evaluatie gekoppeld aan een eindtoets. Er zijn observatiebladen per cursist voor de mondelinge vaardigheden, het functionele lezen en schrijven en het technische lezen en schrijven. Deze observatiebladen bevatten ook leerstrategieën, attitudes en factoren die het leren kunnen belemmeren. Deze documenten gaan mee met de cursist en worden ook gebruikt door de cursistenbegeleider. Dit document is een goed voorbeeld van hoe de loopbaan van een cursist gevolgd wordt in het centrum. Het is dan ook aan te bevelen om een dergelijk document in de hele centrumwerking te gebruiken. Overkoepelend zijn er observatieschema's per module. Hierop staan de basiscompetenties met daarbij de concretisering(en) uit het lesmateriaal. Per onderdeel duidt de leerkracht aan of een cursist al dan niet geslaagd is. Het centrum is bezig met het vastleggen van beoordelingscriteria.

4.2 Informatie- en communicatietechnologie - Informatie- en communicatietechnologie

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt.
- De leerstofplanning is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Per doel wordt er op het moduleplan verwezen naar het bijbehorende lesmateriaal, sleutelcompetenties en attitudes. Vervolgens wordt er een concretisering van de eindterm gegeven. Er is ook een kolom waarin verwezen wordt naar de wijze van evalueren. Dit kan gebeuren door een evaluatie of een opdracht in de les of als huistaak.
- Het centrum beschikt over degelijk, zelf ontwikkeld cursusmateriaal dat door alle leerkrachten gebruikt wordt. Ook in dit cursusmateriaal wordt vertrokken van de leerplandoelstellingen.
- Uit de bijgewoonde lessen blijkt dat de leerkrachten hun tempo en methodiek afstemmen op de doelgroep. Het centrum bakent de doelgroep duidelijk af en spitst zich toe op kansengroepen. Bij nieuwe inschrijvingen wordt een test afgenomen en wie te hoog scoort op deze test wordt doorverwezen naar een andere aanbieder.
- Het centrum beschikt over individuele evaluatieschema's met daarop de leerplandoelen, de concretisering(en) van dat doel, beoordelingscriteria en de data van de evaluaties. Deze schema's zijn door het ICT-team ontwikkeld. Zij verdienen hier alle lof voor. De wijze van evalueren én de beoordelingscriteria zijn duidelijk, ook voor de cursisten. De cesuur die bepaalt of een cursist al dan niet geslaagd is ligt echter erg hoog, namelijk op 70%. De argumenten waarom de lat op 70% gelegd wordt zijn weloverwogen maar toch doet het centrum er goed aan om dit te herbekijken en meer in overeenstemming te brengen met wat er gangbaar is in onderwijs. Het centrum

beseft onvoldoende dat er eigen accenten gelegd kunnen worden in hetgeen er moet worden aangeboden.

- Extra oefenen, een gemiste les inhalen of huiswerk maken kan in het Open Leercentrum.
- Zowel het lesmateriaal, de lespraktijk als het evaluatiemateriaal zijn een voorbeeld van goede praktijk.

4.3 Nederlands - Nederlands

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt.
- De leerstofplanning is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Er is een moduleplan voor de vaardigheidsdoelen en een ander voor de ondersteunende elementen. In beide gevallen zijn het opsommingen van wat er in een module aan bod komt met daar achter de datum waarop de stof behandeld is. Deze moduleplannen zijn een vertaling van de centrumvisie op NT1, namelijk dat de ondersteunende elementen zeer belangrijk zijn en vooral het aandeel van de kennis daarin. Voor leer- en communicatiestrategieën – ook ondersteunende elementen – is veel minder aandacht. De visie van de teamleiding op NT1 is weloverwogen en goed onderbouwd. De discussie over het belang van ondersteunende kennis moet dus niet meer gevoerd worden. Wel moet erop worden toegezien dat deze ondersteunende kennis op een verantwoorde manier wordt aangeboden. Moduleplannen die voorbeelden bevatten van het – geïntegreerd – werken aan vaardigheden, ondersteunende kennis, strategieën, sleutelcompetenties en attitudes zijn hiervoor een goed hulpmiddel.
- Uit de bijgewoonde lessen bleek dat het niet voor elke leerkracht evident is om van de lessen een goed opgebouwd didactisch geheel te maken. De leerkrachten stellen zelf het materiaal samen en/of maken zelf oefeningen. Dit leidt tot verschillen in lespraktijk. Er ging in een aantal lessen teveel aandacht naar het contextloos inoefenen van losse woorden, dat wil zeggen niet themagebonden en/of vanuit een reële en functionele situatie. Dit kan tot schijnresultaten leiden. Cursisten lijken op een gegeven moment vertrouwd met bepaalde regels voor grammatica en spelling, maar de vraag is of ze die ook kunnen toepassen in de praktijk van alledag. Het is daarom noodzakelijk dat er op een moment in de les wordt toegepast wat er ingeoefend is; meestal is dit de laatste fase in een didactische lesopbouw. Er moet ook meer aandacht gaan naar leer- en communicatiestrategieën. Hierover verschaft het leerplan veel informatie. Het grote probleem vormt uiteraard de paradox van de doelgroep: veel cursisten komen naar de les om goed te leren lezen en correct te leren schrijven. Veel cursisten zullen deze doelen echter nooit volledig bereiken. Het volstaat echter ook niet om hen alleen te leren zich uit de slag te trekken want dat hebben ze al die jaren al gedaan. Het is voor leerkrachten dus zoeken naar een goed evenwicht tussen vaardigheden, ondersteunende kennis, ondersteunende strategieën, sleutelcompetenties en attitudes. Een evenwicht dat bovendien nog zal verschillen per cursist. Geen sinecure en daarvoor moet kennis van de doelgroep hand in hand gaan met kennis van didactiek. Ook moet het inzetten van de computer als didactisch hulpmiddel niet vergeten worden. Zeker voor het inoefenen van ondersteunende kennis maar ook voor de meeste schrijfp opdrachten en onderzoekwerk is de computer het middel bij uitstek.
- Zoals ook bij ANT2 is vastgesteld bleek uit de bijgewoonde lessen van NT1 (te) weinig aandacht voor oproepen van voorkennis, vertrekken van de eigen situatie van cursisten, differentiëren, hanteren van verschillende werkvormen en gebruik maken van authentiek materiaal.
- Voor NT1 is gekozen voor een systeem van tussentijdse evaluatie met een eindtoets. Er is al veel werk verricht op dit vlak maar de vakgroep is toch nog zoekende. Er is nood aan meer informatie en men wil komen tot een sluitend en tegelijk hanteerbaar systeem. De Oost-Vlaamse samenwerking (OCB) kan ook in dit verband hulp bieden.

- Op dit moment is er een observatielijst voor de ondersteunende kennis en een voor de vaardigheden. Om te slagen voor een module moet een cursist van 85% van de opgesomde ondersteunende kennis en vaardigheden minstens 'goed' behalen. Het centrum moet deze cesuur dringend herbekijken. Op de eerste plaats wordt er nergens in onderwijs de lat zo hoog gelegd. Op de tweede plaats is niet omschreven wat het centrum verstaat onder 'goed'. In het verfijnen van het evaluatiesysteem moeten dus zeker de beoordelingscriteria worden opgenomen. Hiervoor kan vertrokken worden van de tekstenmerken uit het leerplan. Net zoals bij ICT geldt ook hier dat het centrum vrij is om eigen accenten te leggen in hetgeen er moet worden aangeboden.
- Aan het einde of tijdens een module wordt er met de cursist een voortgangsgesprek gehouden. Hiervoor is een document met richtvragen opgesteld. Dit document is een voorbeeld van goede praktijk. Het is een tevredenheidsmeting en zelfevaluatie ineen. Ook biedt dit informatie in de opvolging en begeleiding van het traject van de cursist. Het zou dus op centrumniveau kunnen worden ingezet in de traject- en cursistenbegeleiding.

4.4 Wiskunde - Wiskunde

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt.
- Het centrum gebruikt voor het reguliere aanbod leerstofplanningen die zijn afgestemd op de leerplandoelen en doelen uit de nieuwe matrix. In de eerste kolom wordt door middel van de code verwezen naar de eindterm. In de tweede kolom wordt aangegeven in welke les er aan deze eindterm gewerkt wordt. Hiermee wordt ook de concentrische en cyclische opbouw duidelijk. De derde kolom bevat concretisering van de eindterm die voor de leerkrachten als uitgangspunt voor hun lessen genomen worden.
- Het wiskundeaanbod bestaat uit groepen die een aanbod volgen in het centrum en de rekenlabo's waar basiseducatie ondersteuning verzorgt op de opleidingsvloer van de VDAB. Tijdens de doorlichting ging het om cursisten die bij de VDAB een opleiding tot vrachtwagenchauffeur of vorkheftruckchauffeur willen volgen. Het centrum richt voor al het wiskundeaanbod open modules in.
- Het centrum beschikt over een uitgebreide materialenbank met hierin veel methodes uit het (buitengewoon) lager en secundair onderwijs. De leerkrachten putten hieruit voor hun groepen. Voor eindtermen waarvoor geen kant-en-klaar materiaal beschikbaar is, maken de leerkrachten dit zelf. Het lesmateriaal is afgestemd op de leerplandoelstellingen en sluit aan bij de leervragen van de cursisten. Voor de rekenlabo's zijn de verwachtingen die de VDAB stelt uiteraard ook opgenomen in het lesmateriaal. Er is bewust voor gekozen om niet met één methode te werken; dat zou niet tegemoet komen aan de noden en de kenmerken van de doelgroep.
- Uit de bijgewoonde lessen bleek dat er op maat van de cursisten gewerkt wordt. Er zitten cursisten met verschillende niveaus in een groep dus differentiëren is noodzakelijk. Dit lukt goed ook omdat het vaak maar om kleine groepjes gaat. Wanneer mogelijk wordt er een klassikaal moment ingelast maar meestal werken cursisten individueel (of in kleine groepjes) aan pakketten die voor hen op hun niveau zijn samengesteld. De leerkracht begeleidt en ondersteunt.
- Bij sommige leerkrachten vormt de didactiek nog een probleem. Er moet bijvoorbeeld voor worden gewaakt dat de les beperkt wordt tot de inoefenfase. Ook kunnen sommige onderdelen best eerst 'lichamelijk' ervaren worden door de cursisten. Dit vergemakkelijkt het inzicht. Over het algemeen wordt er echter functioneel gewerkt en wordt er vertrokken van levensechte situaties.
- Er wordt overwegend tussentijdse geëvalueerd en in de rekenlabo's wordt er ook met een eindtoets gewerkt. De resultaten worden digitaal bijgehouden dus die zijn steeds te

raadplegen. Er zijn per cursist evaluatieschema's ontwikkeld met daarop het domein, de eindtermen en een beoordeling volgens drie categorieën: onvoldoende, voldoende goed, waarbij voldoende het criterium is. De vakgroep is bezig met het koppelen van beoordelingscriteria daaraan. Voor de toetsen maken de leerkrachten gebruik van materiaal dat ontwikkeld is door het OCB en maken ze zelf toetsen. Bij de eindbeoordeling worden verschillende aspecten meegenomen: verwachtingen in functie van de volgende module, functionaliteit van de inhoud, cognitieve beperkingen, ... de vakgroep wiskunde is bezig met de ontwikkeling van een instrument waarmee door middel van zelfevaluatie de attitudes beoordeeld kunnen worden.

5. BEWAAKT HET CENTRUM DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

Maakte geen deel uit van de doorlichting.

5.2 Professionalisering

5.2.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Vaststellingen

- Het centrum heeft geen uitgeschreven visie op nascholing noch heeft het een VTO-plan. Nascholingen worden niet gevolgd op basis van (tekorten in) noodzakelijke competenties en deskundigheid maar op vraag van vakgroepen en individuen.
- Het centrum voert functionerings- en evaluatiegesprekken. Deze gesprekken geven ook informatie over de noden die er zijn aan nascholing.
- De belangrijkste organisatie voor de deskundigheidsbevordering van de leerkrachten en staf van het centrum is het ondersteuningscentrum van de Oost-Vlaamse centra voor basiseducatie (OCB). Zij bieden een vraaggestuurd aanbod en initiëren en ondersteunen ontwikkelingen op provinciaal niveau. Daarnaast wordt een beroep gedaan op ondersteuning door Vocvo en worden nascholingen gevolgd die door hen worden georganiseerd.
- Elk personeelslid kan nascholing volgen.
- De vakgroep is het belangrijkste orgaan voor de disseminatie van gevolgde nascholingen.
- Voor alle leergebieden in de focus is een dynamische vakgroepwerking vastgesteld die centraal staat in het vormingsproces van het centrum. Hier vindt inhoudelijke uitwisseling tussen collega's plaats, worden vakinhouden op elkaar afgestemd en worden lesmateriaal en evaluaties ontwikkeld.
- Het centrum organiseert ook twee inhoudelijke teamdagen per schooljaar. Hierop worden interne maar ook externe deskundigen gevraagd en staan ook leergebiedoverschrijdende thema's op de agenda zoals evalueren.
- De inzet, enthousiasme en deskundigheid van de leerkrachten is zeer groot. De leerkrachten zijn erg begaan met hun cursisten. Toch is er op vlak van (basis)didactiek bij een deel van de leerkrachten nog deskundigheidsbevordering noodzakelijk. De teamleiders kwijten zich zeer goed van hun taak door het bijwonen van lessen en het opvolgen van leerkrachten. De hoeveelheid van taken van (een aantal) teamleiders

maakt dat het didactische proces onvoldoende bewaakt wordt. Dit moet meer op centrumniveau opgenomen worden. Ook goede praktijken in een leergebied zouden best op centrumniveau geïmplementeerd worden.

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 *Afstemming tussen centrum en CLB of andere partners*

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Vaststellingen

- Het centrum beschikt over veel partners waarmee wordt samengewerkt om de cursisten een zo optimaal mogelijk aanbod te geven. Er wordt veel samengewerkt met VDAB, gemeentebesturen, OCMW's, bedrijven, gevangenis, asielcentrum, beschutte werkplaatsen en scholen en een CVO. Veel van deze projecten kaderen in het Plan Geletterdheid Verhogen. De samenwerking met Vormingplus verloopt eerder stroef.
- Het centrum onderneemt een aantal acties in het kader van werving en promotie waarop externe organisaties uitgenodigd worden.
- Het centrum gaat zelf niet actief op zoek naar nieuwe partners maar wil wel zoveel mogelijk ingaan op vragen van externen. Het geeft daarbij prioriteit aan projecten die te maken hebben met NT1 en Wiskunde en aanbod in functie van werk. Het is een goede zaak dat het centrum dergelijke prioriteiten vooropstelt. Het centrum is bekommerd over het beste traject voor een cursist (een aanbod in het centrum of een meer functioneel aanbod gericht op sociaal, educatief of professioneel functioneren op de werk- of opleidingsvloer van een partner) maar merkt dat dit door de huidige opleidingenstructuur niet eenvoudig is. Op die manier zal er soms ook gericht gezocht moeten worden naar een geschikte partner.
- Alhoewel samenwerking met externen een belangrijke plaats inneemt in de centrumwerking, is de verantwoordelijkheid hiervoor verdeeld over verschillende stafmedewerkers en teamleiders. Er gebeurt nu veel maar het is te weinig gestroomlijnd en er wordt hierin te weinig vertrokken van de noden van alle cursisten, dat wil zeggen ook cursisten die nu een aanbod in het centrum volgen.

5.6.2 *Loopbaanbegeleiding*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Vaststellingen

- Het centrum voert een doelgroepenbeleid waarin het bereiken van cursisten voor NT1 en wiskunde centraal staat. Dit beleid werpt vruchten af, want het centrum kan redelijk grote groepen samenstellen voor deze leergebieden.
- Het centrum voert ook een uitgebreid werving- en promotiebeleid. Hiervoor zijn doelstellingen vastgelegd met daaraan acties gekoppeld voorzien van een timing.

- Het centrum heeft interne procedures en instrumenten voor cursistenbegeleiding (stroomschema). Op dit moment is dit stroomschema alleen ingevuld voor fase 1: de instroom. Er vindt met elke cursist een uitgebreid intakegesprek plaats (uitgezonderd BT1 en ANT2 start) en voor de oriëntering zijn er plaatsing- en instaptoetsen ontwikkeld. Te hoog geschoolde cursisten worden doorverwezen naar een andere aanbieder. Voor cursisten die over (te) weinig leervermogen beschikken zijn er op centrumniveau afspraken gemaakt; doorverwijzing naar externe organisaties is veel minder evident.
- Er wordt bij cursisten vooral gepeild naar wat ze willen leren in plaats van naar wat ze willen worden of in de maatschappij willen doen. Het centrum is zich hiervan bewust.
- De cursistenbegeleiding is vooral organisatorisch en gericht op doorstroom binnen een leergebied. Het centrum houdt per cursist een dossier bij over het gevolgde traject in het centrum.
- Cursisten kunnen voor extra begeleiding en ondersteuning terecht in taal- en wiskundeateliers en in het OLC.
- Het centrum tracht zoveel mogelijk in te gaan op specifieke leervragen van cursisten. Ook brengt het de cursisten op de hoogte van het andere aanbod in het centrum of worden cursisten gestimuleerd om hieraan deel te nemen. Het centrum heeft zelf geen trajecten ontwikkeld die gericht zijn op de uit- en doorstroom van cursisten. Ook brengt het de zgn. zachte output niet in kaart.
- Leerkrachten houden voortgangsgesprekken met cursisten; hiervoor is geen eenduidig stramien ontwikkeld dus in de feiten verschilt de informatie die hieruit verkregen wordt van leergebied tot leergebied.

5.7 Evaluatie

6. ALGEMEEN BELEID VAN HET CENTRUM

Het onderzoek naar het algemeen beleid van het centrum levert volgende vaststellingen op:

- Het centrum heeft een directeur en zes teamleiders. Samen vormen zij het kernteam en staan ze in voor de dagelijkse leiding van het centrum. De teamleiders sturen elk een of meerdere teams aan (administratie, ANT2, NT2, NT1, MO-ICT-Talen en Wiskunde) en hebben daarnaast nog andere taken. De inhoudelijke werking wordt vooral gedragen door de teamleiders en de vakgroepverantwoordelijken. De directeur is verantwoordelijk voor de algemene en overkoepelende werking.
- De directeur pendelt op en neer tussen de twee vestigingsplaatsen maar is overwegend in de hoofdvestigingsplaats aanwezig. Per vestigingsplaats is er een aanspreekpunt.
- Het centrum heeft een missietekst die gemaakt is na de fusie. In het maken van deze tekst is het personeel betrokken en bij nieuwe aanwervingen wordt deze ook altijd overlopen en meegegeven. De tekst is echter algemeen en uit de werking van het centrum blijkt dat de missie niet echt wordt omgezet in de praktijk. Een belangrijk uitgangspunt is immers dat het centrum de cursisten wil helpen om te gaan met veranderingen in het persoonlijk leven, op het werk of bij het verder studeren, maar dit wordt niet opgevolgd dus het centrum heeft er geen zicht op of de missie ook daadwerkelijk volbracht is.
- Het centrum heeft een uitgeschreven organisatiemodel. Het beschikt over alle formele overlegorganen. Er is op alle niveaus zowel formeel als informeel overleg.
- De besluitvorming komt voornamelijk bottom-up tot stand. Veel nieuwe acties komen voort uit het vakgroep- en teamoverleg. De vakgroepen vergaderen om de 6 weken; zij houden zich bezig met inhoudelijke zaken. Hierbij is ook de teamleider aanwezig. Elke vakgroep heeft een vakgroepleider. Daarnaast is er ook nog een 6 wekelijks

teamoverleg; hier worden vooral organisatorische kwesties besproken. De teamvergaderingen worden voorgezeten door de teamleider. De teamleiders bespreken punten uit deze vergaderingen in het twee wekelijkse overleg van het kernteam.

- De verslagen van het kernteam zijn voor iedereen toegankelijk. Deze worden op de teamvergaderingen besproken en ook wordt hierover informatie verspreid op de tweejaarlijkse teamdagen.
- Het centrum heeft sinds kort een nieuwsbrief die elektronisch verspreid wordt. Dat is een initiatief van de administratie en medewerkers worden zo geïnformeerd over tijdscrediet, CAO,
- De werking van het centrum is niet gebaseerd op het systematisch in kaart brengen van de kwaliteit. Het centrum doet voor IKZ een beroep op ondersteuning van Vocvo. Het gaat daarbij gebruik maken van het instrument dat vorig schooljaar ontwikkeld werd in opdracht van Vocvo. Een eerste stap was de verplichte organiscoop. Dit is goed verlopen dus nu heeft het centrum groen licht gekregen om verder te gaan met IKZ. De volgende stap is het oprichten van een stuurgroep.
- Een andere actie die al genomen is in het kader van kwaliteitszorg is de evaluatie van de teamwerking volgens het principe van behouden, bannen, bereiken (de 3 b's). Dit gebeurt vanuit verschillende perspectieven: ik als werknemer, wij als team, mijn taak/opdracht en de organisatie. Dit is gebeurd op een teamdag. Deze manier van werken is ook gebruikt om de balans op te maken van 1 jaar na de fusie. Een aanpassing van het organogram, de functioneringsgesprekken zijn voorbeelden van acties die hieruit zijn voortgevloeid. .
- Het centrum verzamelt allerlei gegevens maar analyseert deze niet en koppelt hier dus ook geen verbeteracties aan. De tevredenheid van leerkrachten wordt niet systematisch bevraagd; de meeste gegevens hierover komen voort uit de evaluatie- en functioneringsgesprekken. Naar de tevredenheid van cursisten wordt wel gepeild, maar de manier waarop verschilt per leergebied. Er wordt gepeild naar de tevredenheid van externen maar hierover houdt men geen gegevens bij.
- Het centrum heeft 'evalueren van cursisten' als centraal werkpunt genomen. Hierover zijn afspraken gemaakt op teamdagen. Men heeft gezamenlijk gekozen voor permanente evaluatie. In de praktijk blijkt dat dit begrip in de verschillende leergebieden anders wordt ingevuld. Meestal is er sprake van gespreide evaluatie gekoppeld aan een eindtoets. Ook komt permanente evaluatie gekoppeld aan een eindtoets voor. Het centrum doet er goed aan om de afspraken die hierover op centrumniveau gemaakt zijn op te volgen, te evalueren en waar nodig bij te sturen.

7. STERKTES EN ZWAKTES HET CENTRUM

7.1 Wat doet het centrum goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De cursus die ontwikkeld/samengesteld is voor ANT2.
- Het alternatieve traject in ANT2 voor cursisten die niet gealfabetiseerd kunnen worden.
- De observatiebladen per cursist die bij ANT2 gebruikt worden.
- Het lesmateriaal, de lespraktijk en het evaluatiemateriaal van ICT.
- Het document dat ontwikkeld is voor de voortgangsgesprekken van NT1.
- Het differentiëren in de lessen Wiskunde.
- In de meeste bijgewoonde lessen wordt er op maat van de cursisten gewerkt.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De dynamische vakgroepwerking.
- De inzet, het enthousiasme en deskundigheid van de medewerkers.
- Het uitgebreide netwerk van partners waarmee wordt samengewerkt en prioriteiten die hierin worden aangebracht.
- Het gevoerde doelgroepenbeleid, vooral voor NT1 en Wiskunde.
- Het wervings- en promotiebeleid met daaraan gekoppelde acties en timing.
- Het stroomschema dat gebruikt wordt voor de cursistenbegeleiding.
- De voortgangsgesprekken met cursisten aan het einde van of tijdens een module.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De vakgroep- en teamwerking.
- De ontwikkeling van een elektronisch leerplatform.

7.2 Wat kan het centrum verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Bevorder het gebruik van authentiek materiaal in de les.
- Stimuleer het werken met buitenschoolse opdrachten.
- Maak werk van duidelijke beoordelingscriteria voor ANT2 en NT1 die zijn gebaseerd op de tekstkenmerken uit de leerplannen.
- Stimuleer de ontwikkeling van moduleplannen die een handreiking kunnen betekenen voor de leerkrachten. Vertrek hierbij van de goede voorbeelden die in het centrum zelf te vinden zijn.
- Vermijd het contextloos inoefenen en evalueren van ondersteunende kennis bij NT1.
- Stimuleer het inzetten van de computer als didactisch hulpmiddel.
- Stimuleer het werken aan sleutelcompetenties en leer- en communicatiestrategieën.
- Herbekijk de cesuur die vastgelegd is bij ICT en NT1.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Implementeer goede praktijken uit leergebieden op centrumniveau.
- Maak werk van een VTO-beleid.
- Overweeg de aanstelling van een verantwoordelijke voor het didactische/pedagogische proces.
- Ontwikkel de didactische deskundigheid van de medewerkers.
- Overweeg de aanstelling van een verantwoordelijke voor het didactische en pedagogische beleid.
- Overweeg de aanstelling van een verantwoordelijke voor de samenwerking met externen.
- Peil bij de cursisten naar hun maatschappelijke behoeften.
- Breng de verschillende vormen van output in kaart, analyseer deze en koppel hier (verbeter)acties aan.
- Ontwikkel een vast stramien voor de voortgangsgesprekken met cursisten en gebruik dit in de cursistenbegeleiding. Neem hiervoor bijvoorbeeld het document dat gebruikt wordt in NT1 als uitgangspunt.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Breng prioriteiten aan in de werking en stel hiervoor verantwoordelijken aan. Honoreer die verantwoordelijkheden.
- Herbekijk en herverdeel de taken van het kernteam.
- Maak werk van systematische kwaliteitszorg. Breng gegevens in kaart, analyseer ze, koppel hier (verbeter)acties aan, evalueer deze acties en stuur bij waar nodig. Dit geldt voor alle processen in het centrum, dus ook het kernproces.

7.3 Wat moet het centrum verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- nihil

Wat betreft de regelgeving met eventuele gevolgen voor de financiering/subsidiëring:

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor de volledige instelling.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Inge Schuurmans

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: